

VNEUS Siivola Heli(VNK), Pietarinen  
Päivi(VNK)

17.09.2018

Viite

Asia

**Epävirallinen päämieskokous Salzburgissa 19.-20.9.2018**

**Epävirallisen päämieskokouksen työistunnon aiheena on sisäinen turvallisuus. Lisäksi illallisella on tarkoitus keskustella muuttoliikkeestä ja EU27-lounaalla Ison-Britannian EU-erosta. Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä eikä hyväksytä päätelmiä.**

**On tärkeää, että työtä EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamiseksi jatketaan. Rajat ylittävien uhkien torjumiseksi on oltava yhteisiä keinoja, ja EU:n ja jäsenmaiden on parannettava yhteistyötään. EU:n tulee ennaltaehkäistä terrorismia ja vastata sen uhkaan tehokkaasti.**

**Unionin ulkorajavalvontaa on edelleen tehostettava. Suomen lähtökohtana on, että kukin jäsenvaltio vastaa itse rajavalvonnastaan. Eurooppalaisella raja- ja merivartiovirastolla ja toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla on keskeinen merkitys unionin ulkorajojen ja Schengen-alueen toimivuuden kokonaisvaltaisessa varmistamisessa. On varmistettava, että unionin ulkorajavalvontaan on käytettävissä vaikuttavat ja kustannustehokkaat keinot. Tulee löytää tasapainoinen ratkaisu, jossa huomioidaan se, että jäsenvaltioiden vastuulla olevat rajaosuudet poikkeavat toisistaan. Tulisi tutkia, miten EU voisi ensisijaisesti tukea jäsenvaltioiden omien rajavalvontakapasiteettien lisäämistä unionin ulkorajavalvonnan vahvistamiseksi.**

**Hybridiuhkien torjumiseen sekä EU:n ja jäsenvaltioiden kriisinsietokyvyn vahvistamiseen tulee panostaa, ml. hybridiuhkien tunnistamis- ja analyysikyvyn kehittäminen. Yhteistyön ja valmiuksien kehittäminen on keskeistä myös Euroopan kyberturvallisuuden vahvistamisessa. Toimissa tulee ottaa huomioon sekä sisäisen että ulkoisen turvallisuuden tarpeet.**

**Tarvitaan lisää eurooppalaista vuoropuhelua tavoista varmistaa suojatut ja häiriötä sietävät vaalimenettelyt.**

**Suomi kannattaa eurooppalaista koordinoitua ratkaisua ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeen hallintaan. Muuttoliikkeyhteistyötä kolmansien maiden kanssa on edelleen tehostettava.**

**Afrikan strateginen merkitys Euroopalle on kasvava. Tulee luoda edellytyksiä aiempaa tuloksellisemmalle sekä molempia osapuolia hyödyttävälle yhteistyölle.**

**Suomi pitää tärkeänä, että alueellisten maihinnoitusupisteiden ja EU:n alueella sijaitsevien valvottujen keskusten kehittämistyö etenee. Tulee varmistaa, että vältetään vaihtoehtoisten reittien muodostuminen.**

**Suomi pitää tärkeänä, että työtä yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamiseksi jatketaan tavoitteellisesti.**

## **EU-johtajien asialista / Sisäinen turvallisuus**

Päämiehet keskustelevat sisäisestä turvallisuudesta Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Tuskin laatiman tausta-asiakirjan pohjalta.

Päämiesten epävirallisessa kokouksessa Bratislavassa syksyllä 2016 tavoitteeksi asetettiin, että EU toteuttaa tarvittavat toimet tukeakseen jäsenvaltioita sisäisen turvallisuuden varmistamisessa ja terrorismin torjunnassa. Saavutetun edistyksen pohjalta tulisi Tuskin mukaan nyt mennä operatiivisemmalle tasolle keskittyen yhtäältä niihin asioihin, missä EU-toimet voivat tuoda välitöntä lisäarvoa kansallisiin toimiin, ja toisaalta pidemmän aikavälin toimiin uusiin uhkiihin vastaamiseksi, osana kesäkuussa 2019 Eurooppa-neuvostossa sovittavaa EU:n uutta strategista agenda 2019–2024.

Keskustelua käydään kolmesta keskeisestä teemasta:

- 1) poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön tiivistäminen
- 2) rajaturvallisuuden, erityisesti ulkorajavalvonnan, vahvistaminen
- 3) kyberturvallisuuden parantaminen

Neuvoston käsittelyssä on lokakuussa 2017 annettu terrorismin torjunnan paketti, johon sisältyy toimintasuunnitelmia, lainsäädäntöaloitteita ja muita toimia terrorismin torjumiseksi. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa pyritään edistämään EU-tason tietojärjestelmien käyttöä tehostamalla. Kolmikantaneuvottelut EU-tason tietojärjestelmien yhteentoimivuutta (*interoperability*) koskevista säädösehdotuksista ovat alkamassa. Uusia tietojärjestelmiä on perusteilla ja nykyisiä uudistetaan.

Vuonna 2020 toimintansa Luxemburgissa aloittava Euroopan syyttäjävirosto tehostaa tutkintaa ja syytetoimia EU:n taloudellisia etuja vahingoittavissa rikoksissa. Komissio ehdotti syyskuussa 2018, että virastolle annettaisiin tehtäväksi syytteesenpano myös valtioiden rajat ylittävissä terrorismirikoksissa. Toimivallan laajentaminen edellyttäisi Eurooppa-neuvoston yksimielistä päätöstä sekä viraston perustamisasetuksen täydentämistä.

Komissio antoi syyskuussa 2018 myös eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetusehdotuksen. Eurooppalaisen raja- ja merivartiostoviraston (Frontex) käyttöön perustettaisiin vuoteen 2020 mennessä pysyvä 10 000 henkilön operatiivinen joukko, jolla olisi täydet toimivaltuudet ja oma kalusto. Viraston toimivaltuuksia palautuksissa ja kolmansissa maissa toteutettavissa toimitissa laajennettaisiin nykyisistä Frontexin valtuuksista.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto toivotti tervetulleeksi hybridiuhkia ja kemiallisia, biologisia sekä säteilyyn ja ydinaineisiin liittyviä uhkia koskevan yhteisen tiedonannon. Se pyysi korkeaa edustajaa ja komissiota esittämään yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa joulukuuhun 2018 mennessä ehdotuksia EU:n koordinoituksi toimiksi disinformaation haasteeseen vastaamiseksi. Eurooppa-neuvosto korosti valmiuksien vahvistamista EU:hun ulkopuolelta kohdistuvia kyberturvallisuusuhkia vastaan ja pyysi toimielimiä ja jäsenvaltioita toteuttamaan yhteisessä tiedonannossa kuvatut toimet, mukaan lukien kyberhyökkäysten toteuttajien tunnistaminen ja kyberdiplomatian työkalupakin hyödyntäminen. Se myös kehotti lisäämään koordinoitua jäsenvaltioiden välillä ja tarvittaessa EU:n tasolla ja Natoa kuullen vihamielisen tiedustelutoiminnan uhkan vähentämiseksi.

Komission ehdotti syyskuussa 2018, että EU:n kyberstrategian (2017) puitteissa jo toteutettavia toimia täydennetään perustamalla osaamiskeskusten verkosto ja Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-,

teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus, jotka auttavat kehittämään ja ottamaan käyttöön välineitä ja teknologiaa, joiden avulla voidaan pysyä alati muuttuvan uhkan tasalla.

EU:ssa on myös käyty keskustelua laittoman verkkosisällön poistamisen tehostamisesta. Tähän asti komissio on edennyt asiassa palveluntarjoajien kanssa tehtävän vapaaehtoisen yhteistyön pohjalta. Syyskuussa 2018 komissio antoi asetusehdotuksen terroristisen verkkosisällön poistamisesta. Komissio korostaa, että havaittu terroristinen sisältö tulisi poistaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja nopeasti. Verkkoalustojen tulisi huolehtia siitä, että niiden palveluja ei voida käyttää väärin ja että poistettua sisältöä ei ladata uudelleen jossain muualla.

Komissio esitti syyskuussa 2018 myös joukon ehdotuksia, joiden tavoitteena on torjua vaaleihin mahdollisesti kohdistuvia uhkia ja siten vahvistaa unionin demokraattisten järjestelmien kestävyyttä.

## **Muuttoliike**

Päämiesten illallisella on tarkoitus keskustella muuttoliikkeeseen liittyvistä ajankohtaisista asioista. Aiheeseen palataan lokakuun Eurooppa-neuvostossa.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto korosti kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen.

Eurooppa-neuvostossa linjattiin, että Dublin-asetuksesta on päästävä yhteisymmärrykseen, jotta sitä voidaan uudistaa vastuun ja solidaarisuuden tasapainon pohjalta. Koko yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän uudistamispakettia koskeva ratkaisu on löydettävä nopeasti ja neuvostoa pyydettiin jatkamaan työtä, jotta asia saataisiin päätökseen mahdollisimman pian. Puheenjohtajavaltio Itävalta on käynyt kahdenvälisiä keskusteluja jäsenvaltioiden kanssa vastuun ja solidaarisuuden kysymyksessä etenemiseksi. Lokakuun Eurooppa-neuvostossa esitetään raportti edistymisestä.

Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa ja komissiota tarkastelemaan pikaisesti alueellisten maihinnousupisteiden mallia. Päätelmissä todettiin myös, että mereltä pelastetut tulisi siirtää EU:n alueella vapaaehtoiselta pohjalta perustettaviin valvottuihin keskuksiin. Komissio antoi tausta-asiakirjat valvotuista keskuksista ja maihinnousupisteistä heinäkuussa. Keskuksia ja maihinnousupisteitä on käsitelty useissa eri EU-kokoonpanoissa, maihinnousupisteitä myös UNHCR:n ja IOM:n kanssa. Valmistelut eivät ole edenneet kovinkaan joutuisasti ja avoimia kysymyksiä on edelleen paljon.

Italia ilmoitti kesällä, ettei se enää vastaanota EUNAVFORMED Sophia -operaatiossa mereltä pelastettuja satamiinsa, ja on ehdottanut kysymykseen myös ratkaisuja. Tilannetta ei ole vielä ratkaistu ja käsittely jatkuu neuvostossa syksyn aikana.

Kesäkuun Eurooppa-neuvosto korosti EU-Afriikka -suhteen kehittämistä ja yhteistyön tiivistämistä uudelle tasolle. Kehitysrahoituksen lisäksi tarvitaan yksityisten investointien lisäämistä ja huomiota koulutukseen, terveyskysymyksiin, infrastruktuurin kehittämiseen, innovaatioihin, hyvään hallintoon ja naisten voimaantumiseen.

Komissio esitti syyskuussa 2018 uutta Afrikan ja EU:n kestävien investointien ja työpaikkojen allianssia, jolla pyritäisiin muun muassa luomaan 10 miljoonaa työpaikkaa Afrikkaan seuraavien viiden vuoden aikana. Myös AKT-maiden (Afrikka, Karibia ja Tyynimeri) kanssa alkamassa olevat ns. post Cotonou -neuvottelut avaavat mahdollisuuden vahvistaa muuttoliikeyhteistyötä, mukaan lukien palautukset ja takaisinotto.

## **Ison-Britannian EU-ero**

Aiheesta keskustellaan lounaalla EU27-kokoonpanossa. Päätöksiä ei tehdä. EU:n kantoja ei ole tarkoitus muuttaa. Päämiehet saavat tilannekatsauksen ja keskustelevat neuvotteluiden loppuvaiheen organisoinnista.

Neuvottelukierroksille perustuvasta rytmistä on luovuttu, ja UK:n kanssa on sovittu neuvottelujen olevan nyt jatkuvasti käynnissä. UK:n sisäpoliittinen tilanne on kuitenkin haastava ja neuvottelut ovat edenneet viime kuukausina hitaasti. EU:n tavoitteena on ollut saada erosopimusta koskevat neuvottelut päätökseen 18.10. pidettävään Eurooppa-neuvostoon mennessä. Neuvottelujen venyminen marraskuulle on mahdollista.

Erosopimusluonnoksen tekstistä on UK:n kanssa sovittu n. 80 %. Vaikein jäljellä oleva avoin kysymys on Irlannin ja Pohjois-Irlannin välinen raja. Asian käsittelyssä ei ole EU:n maaliskuussa 2018 erillisen pöytäkirjan muodossa esittämän vararatkaisun jälkeen juurikaan edetty.

Erosopimuksen yhteydessä on tarkoitus antaa UK:n kanssa yhteinen, erosopimukseen liitettävä poliittinen julistus tulevan suhteen puitteista. Tulevaa suhdetta koskevissa alustavissa keskusteluissa on toistaiseksi tapahtunut vain vähän edistystä. UK esitti tulevaa suhdetta koskevia kantojaan ja tavoitteitaan heinäkuussa 2018 julkaisemassaan valkoisessa kirjassa (*White Paper*). Vaikeimmaksi kysymykseksi on noussut tuleva taloudellinen suhde. Sen osalta valkoinen kirja ei juurikaan huomioinut Eurooppa-neuvoston suuntaviivoissa jo huhtikuussa 2017 ja maaliskuussa 2018 linjattuja keskeisiä peruseriaatteita.

EU:n näkökulmasta ensisijaista on erosopimuksen viimeistely ja saaminen voimaan. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tulevaa suhdetta koskevan yhteisen poliittisen julistuksen kunnianhimon ja yksityiskohtaisuuden tasosta saatetaan joutua tinkimään. Viralliset neuvottelut tulevasta suhteesta voidaan aloittaa vasta eropäivän jälkeen, kun UK:sta on tullut kolmas maa.

## LIITTEET

|               |                                                                               |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | brexit, Eurooppa-neuvosto, hybridiuhat, muuttoliike, rajavalvonta, terrorismi |
| <b>Hoitaa</b> | <b>OM, PLM, SM, UM, VNK</b>                                                   |
| Tiedoksi      | EUE, LVM, MMM, OKM, PE, SP, STM, TEM, TULLI, VH, VM, VTV, YM                  |